РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1301, ул. „Георг Вашингтон" № 17, тел./факс: 989 48 66

Изх.№ А-01-68/16
Дата 26.01.2016г

ДО
ГОСПОДИН ЛОЗАН ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН
СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПАНОВ,

Изпращаме Ви сигнал за противоречива съдебна практика по прилагането на чл.432 от НПК "Продължаване, замяна или прекратяване на принудителните медицински мерки", ведно с копия на съдебни актове, по компетентност.

Приложение:съгласно текста.

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:
/ТЕОДОРА ТОЧКОВА/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1301, ул. „Георг Вашингтон" № 17, тел./факс: 989 48 66

Изх. № А-01-68/16
Дата 26.01.2016г.

ДО
ГОСПОДИН ЛОЗАН ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С И Г Н А Л

от

Янка Гочева – инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет

Относно: внасяне на искане за приемане на тълкувателно решение на основание чл. 125 от ЗСВ и чл. 126, т. 1 от ЗСВ

При извършени проверки на наказателните състави в съдилища от различни съдебни райони, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) установи наличие на непоследователна и противоречива практика във връзка с определянето на местната подсъдност на производството по чл. 432 от НПК – за продължаване, замяна или прекратяване на принудителните медицински мерки по чл. 89 от НК. Поради това и като констатира, че практиката на Върховния касационен съд (ВКС) също е разнопосочна, ИВСС изиска становища и справки относно разрешението на този въпрос от Окръжните съдилища (ОС) във Варна, Пазарджик, Русе, Добрич, Ловеч, Габрово, Кърджали и Пловдив, както и от Софийски районен съд (СРС).

След като се запозна с мнението на горепосочените съдилища, с постановените съдебни актове и с практиката на ВКС, ИВСС установи:

I. Една част от съдилищата приемат, че компетентен да се произнесе по продължаване, замяна или прекратяване на принудителното лечение по чл. 432 от НПК е районният съд по местоживеенето (разбирано както като

регистрация по постоянен или настоящ адрес, така и като фактическа връзка с дадено населено място) на лицето. Аргументират се с разпоредбата на чл. 428 от НПК, указваща, че предложението за прилагане на принудителни медицински мерки се разглежда от съда по местоживеене на лицето, спрямо което се вземат с изключение на случаите, когато е започнало изтърпяване на наказание лишаване от свобода или пробация. Сочат, че след като районния съд по местоживеенето на лицето е компетентен да наложи мерките по чл. 89 от НК, а в чл. 432 от НПК за него се въвежда задължение служебно да се произнесе по необходимостта от продължаването, замяната или прекратяването им, то се налага извод, че именно съдът, който е наложил принудителната медицинска мярка следва да се произнесе и относно нейното евентуално прекратяване. В подкрепа на тезата си отбелязват, че идеята на законодателя, изразена в чл. 432, ал. 3 НПК, е само да се вземе становището на лечебното заведение, в което лицето се лекува, но не и това становище да предопределя кой съд е компетентен да се произнася по продължаването, замяната или прекратяването на лечението. Намират, че редът за прилагане на принудителни административни мерки по чл. 89 и следващите от НК, уреден в Глава 34 от НПК и този, регламентиран в чл. 155 и сл. от Закона за здравето (ЗЗ), са самостоятелни и независими и не могат да се смесват, тъй като в единия случай се касае за прилагане на мерките по чл. 89 и следващите от НК, по предвидените в НПК правила, а в другия - за задължително настаняване и лечение по административен ред на определена категория лица, обхванати от ЗЗ. С това обосновават и твърдението, че визираната в чл. 156, ал. 1 от ЗЗ компетентност - на районния съд по местонахождение на лечебното заведение, не може да намери приложение по реда на Глава 34 от НПК.

Изложеното мнение е застъпено в определение № 616 от 02.07.2015 г. по ч.н.д. № 747/2015 г. на Районен съд-Габрово (ГРС); разпореждане от 24.11.2014 г. по ч.н.д. № 1714/2014 г. на РС-Благоевград (БлРС); разпореждане № 5212 от 06.07.2011 г. по ч.н.д. № 1055/2011 г. на БлРС; разпореждане от 14.08.2014 г. по ч.н.д. № 2024/2014 г. на РС-Велико Търново; разпореждане от 21.07.2014 г. по ч.н.д. № 13831/2014 г. на СРС; разпореждане от 30.05.2014 г. по ч.н.д. № 188/2014 г. на РС-Севлиево; Определение от 14.09.2015 г. по ч.н.д № 57/2015 г. на РС - Тетевен Определение № 11 от 19.01.2015 г. по ч.н.д. № 388/2014 г. на РС – Тетевен; решение № 11 от 17.01.2014 г. по ч.н.д. № 10/2014 г. на РС-Тетевен; РС-определение от 20.01.2015 г. по ч.н.д. № 56/2015 г. на РС-Ловеч (ЛРС); определение от 10.09.2014 г. по ч.н.д. № 1089/2014 г. на ЛРС; определение от 04.04.2014 г. по ч.н.д. № 409/2013 г. на ЛРС; разпореждане от 02.12.2013 г. по ч.н.д. № 1326/2013 г. на ЛРС; разпореждане № 1398 от 30.08.2013 г. по ч.н.д. № 1031/2013 г. на ЛРС; разпореждане № 593 от 07.05.2013 г. по ч.н.д. № 586/2013 г. на ЛРС; разпореждане № 1000 от 12.06.2013 г. по

ч.н.д. № 742/2013 г. на ЛРС; разпореждане от 07.05.2012 г. по ч.н.д. № 585/2013 г. на ЛРС; определение от 08.04.2013 г. по ч.н.д. № 442/2013 г. на ЛРС; определение от 26.11.2012 г. по ч.н.д. № 1568/2012 г. на ЛРС; разпореждане от 09.03.2011 г. по ч.н.д. № 322/2011 г. на ЛРС; определение от 30.07.2012 г. по ч.н.д. № 483/2011 г. на РС-Левски; определение от 20.07.2012 г. по ч.н.д. № 315/2011 г. на РС-Левски; разпореждане от 16.03.2011 г. по ч.н.д. № 250/2011 г. на РС-Казанлък.

Същото схващане развиват и ОС-Добрич, ОС-Кърджали, ОС-Пловдив, ОС-Русе, РС-Троян, РС-Пазарджик, РС-Велинград, ОС-Ловеч (в частност: РС-Ловеч и РС-Тетевен) и СРС в изпратените до ИВСС становища.

В този смисъл са и следните определения на ВКС, произнесени в производства с правно основание чл. 44, ал. 1 от НПК: определение № 96 от 30.09.2015 г. по ч.н.д. № 1316/2015 г., I н.о.; определение № 121 от 01.10.2014 г. по ч.н.д. № 1433/2014 г., II н.о.; определение № 114 от 11.09.2014 г. по ч.н.д. № 1229/2014 г., I н.о.; определение № 94 от 26.06.2014 г. по ч.н.д. № 984/2014 г., I н.о.; определение № 109 от 16.07.2013 г. по ч.н.д. № 1196/2013 г., II н.о.; определение № 108 от 16.07.2013 г. по ч.н.д. № 1325/2013 г., II н.о.; определение № 107 от 04.06.2013 г. по ч.н.д. № 1070/2013 г., I н.о.; определение № 99 от 21.05.2013 г. по ч.н.д. № 831/2013 г., I н.о.; определение № 192 от 31.01.2013 г. по ч.н.д. № 2220/2012 г., II н.о.; определение № 144 от 20.09.2012 г. по ч.н.д. № 1456/2012 г., I н.о.; определение № 126 от 15.09.2011 г. по ч.н.д. № 2089/2011 г., I н.о.; определение № 119 от 21.10.2010 г. по ч.н.д. № 539/2010 г., I н.о.; определение № 65 от 29.04.2009 г. по ч.н.д. № 201/2009 г., III н.о.; определение № 51 от 09.04.2009 г. по ч.н.д. № 201/2009 г., II н.о.; определение № 51 от 31.03.2009 г. по ч.н.д. № 718/2008 г., I н.о. и др.

II. Други съдилища приемат, че буквалното и логическо тълкуване на правните норми на чл. 428 - чл. 432 от НПК обосновава заключение, че съдът по местоживеене на лицето е компетентен само при първоначалното вземане на принудителна медицинска мярка, а при последващото разглеждане на принудителната мярка подсъдността е предопределена от субекта-инициатор на съдебното производство и следва местонахождението на лечебното заведение, в което се осъществява принудителното лечение. Аргументират се и с различията в правилата на чл. 427-431 от НПК и по чл. 432 от НПК. Първите уреждат процедурата по прилагане на принудителни медицински мерки спрямо лице, извършило престъпление в състояние на невменяемост или впоследствие изпаднало в такова състояние, вкл. по време на изтърпяване на наложено наказание лишаване от свобода, в които случаи производството започва по

предложение на съответния прокурор, направено след разследване (чл. 427, ал. 1 и 2 от НПК) и по него съдът се произнася, след като е призовал и изслушал лицата, изчерпателно изброени в чл. 430 НПК. Вторите регламентират процедурата по продължаване, заменяне или прекратяване на вече приложени медицински мерки и след изтичането на 6 месеца от началото им, не се призовават и не се иска мнение за състоянието на душевно болния от други лица, освен от страна на здравното заведение, където се провежда лечението, както и психиатрична оценка на здравния статус на болния. Поради изложеното, споделящите това разбиране съдебни състави намират, че очертаното разграничение между производствата по чл. 427-431 НПК и по чл. 432 НПК не позволява механичното отнасяне на нормите на чл. 428 НПК и към правилата по чл. 432 НПК. Наред с това, съдилищата се мотивират и с обстоятелството, че след изтичането на шестмесечния срок по първоначално постановеното принудително лечение, лицето де факто прекъсва връзките си с местонахождението си преди извършване на общественоопасното деяние в състояние на невменяемост, както и че за този срок най-добра информация за състоянието му могат да дадат медицинските специалисти, които са го наблюдавали и лекували, поради което законодателят е предвидил в чл. 432, ал. 3 НПК съдът да вземе мнението на съответното лечебно заведение и заключението на вещо лице – психиатър. Накрая, съдебните състави, възприели този подход сочат, че той се налага и от чисто практически съображения, тъй като когато лечебното заведение се намира извън територията на съда по местоживеенето на лицето, здравословното състояние на последното не винаги предполага възможността, а и необходимостта то да бъде транспортирано до съда по местоживеене, наложил мерките за принудително лечение.

Посоченото мнение е поддържано в определение № 839 от 17.09.2015 г. по ч.н.д. № 1022/2015 г. на РС-Дупница; определение № 196 от 07.07.2015 г. по ч.н.д. № 262/2015 г. на РС-Севлиево; определение от 01.12.2014 г. по ч.н.д. № 1186/2014 г. на РС-Петрич; разпореждане № 337 от 02.07.2014 г. по ч.н.д. № 886/2014 г. на РС-Перник; разпореждане от 03.06.2014 г. по ч.н.д. № 464/2014 г. на ГРС; разпореждане № 843 от 10.09.2013 г. по ч.н.д. № 843/2013 г. на ГРС; определение от 19.06.2013 г. по ч.н.д. № 1524/2013 г. на РС-Плевен; разпореждане от 14.05.2013 г. по ч.н.д. № 649/2013 г. на РС-Казанлък; разпореждане от 10.04.2013 г. по ч.н.д. № 686/2013 г. на БлРС; определение от 15.11.2012 г. по ч.н.д. №

20548/2012 г. на СРС; определение от 20.07.2012 г. по ч.н.д. № 564/2012 г. на РС-Разград.

Аналогично е разбирането и в постъпилите в ИВСС становища от ОС-Габрово, ОС-Варна, ОС-Пазарджик (в частност: РС-Панагюрище и РС-Пещера) и РС-Луковит.

Идентично виждане е споделено и в постановени по повдигнати спорове за подсъдност актове на ВКС, а именно: определение № 79 от 03.08.2015 г. по ч.н.д. № 1054/2015 г., III н.о.; определение № 146 от 22.12.2014 г. по ч.н.д. № 1917/2014 г., III н.о.; определение № 142 от 24.10.2013 г. по ч.н.д. № 1887/2013 г., III н.о.; определение № 82 от 17.05.2011 г. по ч. н. д. № 1354/2011 г., III н. о.; определение № 77 от 10.05.2011 г. по ч. н. д. № 1378/2011 г. и др.

Предвид изложеното, имаме основание да приемем, че е налице нееднакво прилагане на процесуалния закон в един и същ съд, в един и същ съдебен окръг. Разнопосочна е и практиката на ВКС. Това от своя страна представлява съществено нарушение на принципа на предвидимост и последователност в дейността на съдилищата.

Заедно с горното, намираме, че отсъствието на ясен регламент относно местната подсъдност на производството за продължаване, замяна или прекратяване на принудителните медицински мерки по чл. 89 от НК и съществуващата различна практика по прилагането на разпоредбите на чл. 432 от НПК поражда необходимостта от предприемане на действия за преодоляването й.

Поради това и с оглед правомощията Ви по чл. 125 от ЗСВ, на осн. чл. 54, ал. 1, т. 4 от ЗСВ, Ви

СИГНАЛИЗИРАМ:

За установена противоречива практика относно определянето на местната подсъдност на производството по чл. 432 от НПК.

В случай че и според Вас направените констатации и повдигнатия въпрос имат значение за практиката на съдилищата, бихте могли да внесете искане до ОСНК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос:

Кой съд е местно компетентен да се произнесе в производството по чл. 432 от НПК – за продължаване, замяна или прекратяване на принудителните медицински мерки по чл. 89 от НК - районният съд по

местоживеенето на лицето, спрямо което са наложени или районният съд по местонахождението на лечебното заведение, в което се провежда лечението?

Приложение: становища на съдилища и съдебни актове, съдържащи противоречива практика по повдигнатия въпрос.

ИНСПЕКТОР:

ЯНКА ГОЧЕВА